

ROČNÁ SPRÁVA DOBROČSKÝ PRALES ZA ROK 2019¹

Štát: Slovenská republika
Názov územia: Národná prírodná rezervácia (NPR) DOBROČSKÝ PRALES

Rok a počet rokov, odkedy je udelený alebo opätovne udelený Európsky diplom pre chránené územia:

Rezolúcia CM/ResDip(2018)12 o opätovnom udelení Európskeho diplomu Národnej prírodnej rezervácii Dobročský prales (Slovensko) prijatá na 1 321. zasadnutí Výboru ministrov dňa 4. júla 2018, platná do 18. septembra 2028 (ďalej „rezolúcia č.(2018)12”²)

Ústredný správny orgán:

Názov: Ministerstvo životného prostredia SR
sekcia ochrany prírody, biodiverzity a krajiny
Adresa: Nám. L. Štúra 1
812 35 Bratislava 1, Slovenská republika
Tel.: +421-2-59 56 22 11
Fax: +421-2-59 56 24 77
e-mail: jana.durkosova@enviro.gov.sk (kontaktná osoba)
www: <http://www.enviro.gov.sk>

Orgán zodpovedný za manažment:

Názov: Štátna ochrana prírody SR
Adresa: Tajovského 28B
974 01 Banská Bystrica, Slovenská republika
Tel.: +421 48 472 20 26
Fax: +421 48 472 20 36
e-mail: eva.turcerova@sopsr.sk
www: <http://www.sopsr.sk>

1. Podmienky

V rezolúcii č. (2018)12 je stanovená nasledujúca podmienka:

So zapojením všetkých aktérov realizovať štúdiu, ktorou sa overí potreba novej lesnej cesty do ochranného pásma a určia sa opatrenia na zabezpečenie riešenia s najmenším zásahom na minimalizáciu vplyvov cesty a za predpokladu, že výstavba nie je vykonaná počas vegetačného obdobia a času rozmnožovania a že samotný výrub nebude zahŕňať ťažké mechanizmy; prirodzená rekultivácia cesty by mala byť naplánovaná hneď ako sú vykonané lesnícke opatrenia; pred začatím prác na ceste podať správu Rade Európy.

Správca a obhospodarovateľ územia Lesy SR, š.p., Odštepný závod Čierny Balog (ďalej „OZ Čierny Balog“) v hodnotenom období výstavbu novej lesnej cesty neplánoval. Hlavným

¹ obdobie 1. september 2018 – 31. august 2019

² Pôvodná rezolúcia (2003)6, následne rezolúcia (2008)19 a rezolúcia (2012)11

dôvodom bola kalamitná ťažba s prioritou spracovania. Vzhľadom na vývin kalamitných ťažieb v regióne nie je predpoklad realizácie výstavby ani v ďalšom období.

2. Odporúčania

Štyri odporúčania stanovené v rezolúcii číslo CM/ResDip(2018)12 sú:

1. K programu starostlivosti doplniť kapitolu o vedeckom výskume, ktorý bude jasne definovať potreby manažmentu NPR a zahrnie rozvrh, aby sa zamedzilo výskumom, ktoré nie sú priamo spojené s ďalším výskumom územia.

Výskum v sledovanom období bol realizovaný podľa zásad uvedených v Programe starostlivosti o Národnú prírodnú rezerváciu Dobročský prales (územie európskeho významu SKUVE0047 Dobročský prales) na obdobie rokov 2018-2047. Pod vedením doc. Ing. Vladimíra Kuncu PhD. z Katedry aplikovanej ekológie Fakulty ekológie a environmentalistiky Technickej univerzity (TU) vo Zvolene pokračoval v r. 2019 výskum zameraný na zisťovanie stavu a výskytu plodníc veľmi vzácných druhov húb. Opätovný nález druhu *Steccherinum gracile* po dlhých rokoch bol publikovaný v práci Vampola *et al.* (2018)³.

Výsledky dlhodobého výskumu pracovníkov Katedry pestovania lesa Lesníckej fakulty TU vo Zvolene v Dobročskom pralese, pod vedením prof. Ing. Milana Sanigu, DrSc., boli použité pri precizovaní pestovnej koncepcie trvalo viacetážových porastov, ktorá sa používa v praxi ako ekonomická a súčasne ekologická stratégia lesného hospodárenia v sprístupnených terénoch. Jej podstatou je rešpektovanie prírodných zákonitostí (autoredukčné procesy, svetlostný prírastok) a využitie prirodzenej obnovy. Obnova je významne maloplošná s dlhou celkovou obnovnou dobou.

Výskum vodných bezstavovcov je plánovaný na ďalšiu sezónu.

V súvislosti s pripravovanou klimatickou štúdiou je snaha o komplexnejší výskum na daných plochách. Podrobnejšie informácie sú uvedené v odporúčaní č.3.

2. Vytvoriť postup na predchádzanie inváznym nepôvodným druhom pre prípad, že by sa objavili.

Tohtoročné mapovanie invázných nepôvodných rastlín v NPR a jej širšom okolí neodhalilo ani šírenie zlatobyle kanadskej (*Solidago canadensis*) a ani výskyt ďalších invázných nepôvodných druhov. Vlastné územie NPR Dobročský prales je naďalej bez prítomnosti invázných nepôvodných druhov. Monitoring a odstraňovanie zlatobyle kanadskej z už známych lokalít v širšom okolí rezervácie prebieha v spolupráci Štátnej ochrany prírody Slovenskej republiky (ŠOP SR) - Správy Chránenej krajinej oblasti/Biosferickej rezervácie (CHKO/BR) Poľana a OZ Čierny Balog. V prípade zvýšeného výskytu zlatobyle kanadskej v nasledujúcej vegetačnej sezóne bude zvolený postup podľa metodiky z minulého roku.

Dňa 1.8.2019 vstúpil do platnosti nový zákon NR SR č. 150 Z. z. o prevencii a manažmente introdukcie a šírenia invázných nepôvodných druhov a o zmene a doplnení

³ Vampola, P., Kunca, V., Vlasák, J., 2018: Príspevek k poznání vzácné kornatcovité houby ostnatečku pralesního (*Steccherinum gracile*). Mykologické listy 140: 48-56.

niektorých zákonov. Do tohto zákona bola premietnutá relevantná legislatíva EÚ ako aj dokumenty Bernského dohovoru.

3. Pripraviť štúdiu o vplyvoch zmeny klímy a globálneho otepľovania na samotnú prírodnú rezerváciu, ako aj na lesy v regióne, vrátane stratégie ako využívať okolité lesy, aby sa predišlo negatívnym vplyvom na prírodnú rezerváciu.

V dňoch 8.1.2019 a 13.3.2019 sa konali stretnutia k realizácii klimatickej štúdie pre NPR Dobročský prales. ŠOP SR - Správa CHKO/BR Poľana oslovila so žiadosťou o spoluprácu vedeckých pracovníkov Katedry prírodného prostredia Lesníckej fakulty TU vo Zvolene. Vedúci katedry, prof. Jaroslav Škvarenina súhlasil s účasťou na tomto výskume. Následne boli prejednávané detaily výskumu. Problematika zmeny klímy v území NNR Dobročský prales zaujala aj vedeckých pracovníkov iných katedier Lesníckej fakulty (Katedra hospodárskej úpravy lesa, Katedra pestovania lesa, Katedra fytoľógie). Ich účasťou vo výskume by sa zvýšila jeho výpovedná hodnota a komplexnosť.

Dňa 20.6.2019 zástupcovia zainteresovaných strán vykonali obhliadku v teréne za účelom diskusie praktickej stránky výskumu.

Klimatologické merania k príprave klimatickej štúdie sú finančne náročné. Doposiaľ sa nepodarilo definitívne vyriešiť otázku financovania. V súčasnosti sa zvažuje čiastočné financovanie zo strany ŠOP SR a čiastočné pokrytie nákladov cez APVV projekt, v prípade jeho úspešného schválenia. Ako dočasné riešenie bude vďaka ústretovosti Katedry prírodného prostredia Lesníckej fakulty TU vo Zvolene použité ich rezervné prístrojové vybavenie. Prvé merania sú plánované už na november 2019.

4. Preskúmať možnosti na presunutie expozície z chaty Pred Skalicou do Lesníckeho skanzenu.

Na základe súhlasu riaditeľa OZ Čierny Balog na premiestnenie expozície z chaty Pred Skalicou do Lesníckeho skanzenu bol vypracovaný návrh altánku (vrátane technickej dokumentácie), kde bude výstava umiestnená. Očakávaná projektová výzva na získanie financií na jeho výstavbu ešte neprebehla. V prípade nevyhlásenia výzvy, prípadne neúspešnej žiadosti o grant bude stavba realizovaná z rozpočtu OZ Čierny Balog.

V sledovanom období bola expozícia prístupná verejnosti počas exkurzií aj naďalej v chate Pred Skalicou. Inventár expozície (propagačné materiály, publikácie, DVD o NPR Dobročský prales) bol priebežne dopĺňaný. V júli bola v objekte realizovaná bežná technická údržba.

3. Lokálny manažment

Lokálny manažment v území prebiehal v súlade s platným Programom starostlivosti o Národnú prírodnú rezerváciu Dobročský prales (územie európskeho významu SKUVE0047 Dobročský prales) na obdobie rokov 2018-2047. Správca územia, OZ Čierny Balog, v sledovanom období v A zóne v plnej miere rešpektoval režim „bez zásahu“. Zaznamenaná tu bola vetrová kalamita v objeme 150 m³ a podkôrniková kalamita v objeme 300 m³.

V B zóne bola spracovaná len kalamitná hmota (vetrová kalamita v objeme 110 m³, podkôrniková kalamita v objeme 2 111 m³). Aktuálny stav podkôrnikovej kalamity je 1 120 m³, rozširovanie 800 m³.

Problém so šírením podkôrnikovej kalamity v celom regióne, teda aj v B zóne pretrváva, na niektorých miestach sa stupňuje. Prednostné spracovanie kalamitnej ťažby znemožňuje realizáciu zásahov v ochrannom pásme zameraných na úpravu drevinového zloženia a diferenciaciu porastov.

V sledovanom období prebiehal legislatívny proces prípravy a schvaľovania novely zákona NR SR č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny, ako aj zákona NR SR č. 326/2005 Z. z. o lesoch. Cieľom bolo zosúladienie týchto dvoch zákonov, medzi iným náhodnej ťažby a programov starostlivosti o les. Obe novely vstúpia do platnosti od 1.1.2020.

4. Hranice

Žiadne zmeny.

5. Ďalšie informácie

Dňa 20.10.2018 sa konal 5. lesnícko-turistický pochod Chodníkom J. D. Matejovie s účasťou cca 400 ľudí (turisti, lesníci). Trasa viedla cez ochranné pásmo NPR Dobročský prales popri náučnom chodníku. Pri vstupe do jadrovej časti pralesa bola slávnostne odhalená tabuľa k vyhláseniu NPR Dobročský prales za v poradí 50. lesnícke významné miesto na Slovensku. Trasa pokračovala až do lesníckeho skanzenu vo Vydrovskej doline. O akcii bolo možné nájsť zmienku na viacerých internetových stránkach, napríklad:

<https://kstnizna.sk/2018/20-10-2018-5-rocnik-podujatia-chodnikom-j-dekreta-matejovie-cierny-balog-vydrovska-dolina/>

<https://www.dnesky.sk/za-50-vyznamne-lesnicke-miesto-vyhlasili-dobroccky-prales/>

<http://www.lesmedium.sk/aktualne/lesnickym-chodnikom-j-d-matejovie>

Na zlepšenie informovanosti verejnosti o NPR Dobročský prales boli na stránku ŠOP SR - Správy CHKO/BR Poľana pridané podrobnejšie informácie o tejto rezervácii a Európskom diplome:

<http://chkopolana.soprs.sk/european-diploma/>

Pri vzájomných stretnutiach zástupcov OZ Čierny Balog, ŠOP SR - Správy CHKO/BR Poľana a obce Čierny Balog bola prejednávaná aj myšlienka usporiadania Dňa otvorených dverí NPR Dobročský prales. Táto iniciatíva vychádzala zo žiadosti (túžby) obyvateľov obce Čierny Balog nahliadnuť do jadrovej časti pralesa. Všetky zainteresované strany sa dohodli, že akcie sa zúčastní obmedzený počet záujemcov, a to max. 40 ľudí. Zúčastneným sa vysvetlí toto obmedzenie jedinečnosťou a zároveň krehkosťou daného územia. V prípade pochopenia a záujmu sa bude deň otvorených dverí Dobročský prales konať aj v nasledujúcich rokoch vždy s inými účastníkmi.

Prílohy:

1. Fotografie z 5. lesnícko-turistického pochodu Chodníkom J. D. Matejovie 20.10.2018
2. Prezenčné listiny zo stretnutí ohľadne klimateckej štúdie

Vo Zvolene, 21.novembra 2019

Vypracovala: Ing. Andrea Kaňuchová PhD.
ŠOP SR – Správa CHKO/BR Poľana